Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 17. jūlijā[1]

Lieta C-542/13

Mohamed M'Bodj
pret
État belge

(Cour constitutionnelle (Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Kopējā Eiropas patvēruma sistēma — Direktīva 2004/83/EK — Obligātie standarti attiecībā uz nosacījumiem, kas jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, lai pretendētu uz alternatīvās aizsardzības statusu — Trešās valsts valstspiederīgais ar invaliditāti, kuram dalībvalsts ir piešķīrusi uzturēšanās atļauju savā teritorijā medicīnisku iemeslu dēļ — Iekļaušana Direktīvas 2004/83 piemērošanas jomā — 2. panta e) punkts — Jēdziena "persona, kas ir tiesīga uz alternatīvo aizsardzību" definīcija — 15. panta b) punkts — Jēdziena "būtisks kaitējums" definīcija — Reāls risks ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, atgriežoties izcelsmes valstī — Starptautiskās aizsardzības saturs — 28. un 29. pants — Sociālie un medicīniskie pakalpojumi — Vienlīdzīga attieksme

1. Vai trešās valsts valstspiederīgo, kurš cieš no smagas slimības un kuram, atgriežoties savā izcelsmes valstī, draudētu reāls risks ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, jo šajā valstī netiek nodrošināta atbilstoša ārstēšana, var uzskatīt par "personu, kas ir tiesīga uz alternatīvo aizsardzību" Direktīvas 2004/83/EK[2] 2. panta e) punkta izpratnē? Ja atbilde ir apstiprinoša, vai dalībvalstīm ir pienākums sniegt attiecīgajai personai tādus pašus sociālos un medicīniskos pakalpojumus, kādus ir paredzēts sniegt pilsoņiem un bēgļiem?

2. Tādi būtībā ir jautājumi, kurus *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālā tiesa] (Beļģija) uzdod Tiesai.

3. Šie jautājumi ir uzdoti strīdā par Beļģijas valsts invaliditātes pabalsta piešķiršanu *M. M'Bodj* – Mauritānijas valstspiederīgajam. Šī valsts izsniedza attiecīgajai personai uzturēšanās atļauju valsts teritorijā medicīnisku iemeslu dēļ, bet faktiski atteicās maksāt tai minēto pabalstu, jo saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem šo pabalstu piešķir tikai Beļģijas pilsoņiem, Eiropas Savienības pilsoņiem, Alžīrijas, Marokas un Tunisijas valstspiederīgajiem, kā arī bezvalstniekiem un bēgļiem.

4. Tāpēc izskatāmajā lietā iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot jautājumu par valsts tiesību aktos noteikto atšķirīgo attieksmi pret trešo valstu valstspiederīgajiem, kas cieš no smagas slimības, atkarībā no tā, vai šiem pēdējiem ir piešķirts bēgļa statuss saskaņā ar Direktīvu 2004/83 vai arī viņiem ir šīs valsts izsniegta uzturēšanās atļauja medicīnisku iemeslu dēļ.

1 — Oriģinālvaloda – franču.

2 — Padomes 2004. gada 29. aprīļa direktīva par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 304, 12. lpp., un labojums – OV 2005, L 204, 24. lpp.)

5. Tā it īpaši jautā, vai saskaņā ar šīs direktīvas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas [3] judikatūras noteikumiem par smagi slimu cilvēku izraidīšanu šādas uzturēšanās atļaujas izsniegšana faktiski ir starptautiskās aizsardzības alternatīva forma, kas tādējādi dod tiesības saņemt ar šo direktīvu paredzētās ekonomiskās un sociālās priekšrocības.

6. Šī lieta dos iespēju Tiesai precizēt Direktīvas 2004/83 piemērošanas jomu kontekstā, kad persona cieš no smagas slimības, un it īpaši Savienības likumdevēja paredzētos alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanas nosacījumus.

7. Šajā ziņā savos secinājumos es paudīšu viedokli, ka trešās valsts valstspiederīgais, kuram pēc atgriešanās savā izcelsmes valstī var draudēt reāls risks ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos viņa veselības stāvokļa dēļ un tāpēc, ka šajā valstī nav nodrošināta atbilstīga ārstēšana, nevar ietilpt šīs direktīvas 2. panta e) punkta piemērošanas jomā.

8. Es uzsvēršu, ka šādā gadījumā nav jānodrošina starptautiska aizsardzība, uz kuru balstās Kopējā Eiropas patvēruma sistēma, ja necilvēcīga izturēšanās pret attiecīgo personu tās veselības stāvokļa un nepietiekamu medicīnisko resursu izcelsmes valstī dēļ neizriet no šīs valsts varas iestāžu vai neatkarīgu struktūrvienību tīšas darbības vai bezdarbības. Tomēr es precizēšu, ka šādā situācijā dalībvalstij var būt pienākums piešķirt valsts aizsardzību primāru humānu apsvērumu dēļ, pamatojoties uz Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [4] 4. pantu un 19. panta 2. punktu, kā arī 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas [5] 3. pantu.

I – **Atbilstošās tiesību normas**

A – *Savienības tiesības*

1) Direktīva 2004/83

9. Direktīvas 2004/83 mērķis ir noteikt vienotus kritērijus visām dalībvalstīm par pamatnosacījumiem, kādi ir jāizpilda trešo valstu valstspiederīgajiem, lai saņemtu starptautisko aizsardzību [6], kā arī šīs aizsardzības materiāltiesisko saturu [7]. Tieši šajā ziņā Direktīvas 2004/83 2. panta c) un e) punktā ir noteikts, kuras personas ir tiesīgas saņemt bēgļa statusu un alternatīvās aizsardzības statusu, tās II, III un V nodaļā ir paredzēti pamatnosacījumi, kuriem šim pēdējam ir jāatbilst, un VII nodaļā ir minētas tiesības, kas tiek piešķirtas katrā no šiem statusiem.

10. Kopējā Eiropas patvēruma sistēmā alternatīvā aizsardzība papildina Konvencijā par bēgļu statusu paredzētos noteikumus par bēgļa statusu [8].

11. Runa ir par starptautisko aizsardzību, kas saskaņā ar Direktīvas 2004/83 2. panta e) punktu attiecas uz "trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, ko nevar kvalificēt kā bēgli, bet attiecībā uz kuru ir sniegts pietiekams pamatojums, lai uzskatītu, ka attiecīgā persona, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī [..], tai draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts 15. pantā [..], un kas nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību".

3 — Turpmāk tekstā – "ECT".

4 — Turpmāk tekstā – "Harta".

5 — Turpmāk tekstā – "ECPAK".

6 — Skat. šīs direktīvas 1. pantu.

7 — Skat. manus secinājumus lietā *M* (C-277/11, EU:C:2012:253, 19. punkts), kurā pasludināts spriedums *M* (C-277/11, EU:C:2012:744, 72. punkts).

8 — Šī 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītā konvencija (*Recueil des traités des Nations unies*, 189. sēj., 150. lpp., Nr. 2545 (1954)) ir stājusies spēkā 1954. gada 22. aprīlī. Tā tika papildināta ar 1967. gada 31. janvāra Protokolu par bēgļu statusu, kas ir stājies spēkā 1967. gada 4. oktobrī.

12. Saskaņā ar minētās direktīvas 18. pantu "dalībvalstis piešķir alternatīvo aizsardzības statusu trešās valsts valstspiederīgajam vai bezvalstniekam, kas tiesīgs uz alternatīvo aizsardzību saskaņā ar II un V nodaļu".

13. Minētās direktīvas II nodaļa attiecas uz "starptautiskās aizsardzības pieteikumu novērtēšanu". Tās 6. pantā ar nosaukumu "Vajāšanas vai smaga [būtiska] kaitējuma dalībnieki" ir noteikts šādi:

"Vajāšanas vai smaga [būtiska] kaitējuma dalībnieki ir:

a) valsts;

b) partijas vai organizācijas, kas kontrolē valsti vai būtisku valsts teritorijas daļu;

c) nevalstiski dalībnieki, ja var apliecināt, ka a) un b) apakšpunktā minētie dalībnieki, ieskaitot starptautiskās organizācijas, nav spējīgi vai nevēlas nodrošināt aizsardzību pret vajāšanu vai smagu [būtisku] kaitējumu, kā noteikts 7. pantā."

14. Direktīvas 2004/83 V nodaļa attiecas uz "pretendēšanu uz alternatīvo aizsardzību". Tās 15. pantā "smaga [būtiska] kaitējuma" jēdziens ir definēts šādi:

"Smagu [būtisku] kaitējumu veido:

a) nāves sods vai tā izpilde vai

b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga pazemojoša izturēšanās pret viņu, vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana izcelsmes valstī, vai

c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā."

15. Turklāt minētās direktīvas VII nodaļas, kas attiecas uz "starptautiskās aizsardzības saturu", 28. un 29. pantā Savienības likumdevējs šīs direktīvas precizē, ka, piešķirot starptautisko aizsardzību neatkarīgi no tā, vai tas ir bēgļa statuss vai alternatīvās aizsardzības statuss, dalībvalstij ir pienākums nodrošināt attiecīgajai personai tādu pašu sociālo atbalstu un tādus pašus nosacījumus piekļuvei veselības aprūpei, kādi ir paredzēti dalībvalsts pilsoņiem. Tomēr dalībvalstis var nošķirt šos divus statusus, jo šajos noteikumos tām ir paredzēta iespēja nodrošināt personām, kurām ir piešķirta alternatīvā aizsardzība, tikai sociālā atbalsta pamatpakalpojumus [9].

16. Visbeidzot ir jānorāda, ka direktīvas mērķis ir noteikt obligātos standartus. Tādējādi atbilstoši tās preambulas 8. apsvērumam un 3. pantam dalībvalstīm ir tiesības pieņemt vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus, lai noteiktu, kādas personas izpilda bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumus, vai to, kādas personas ir tiesīgas uz alternatīvo aizsardzību, ciktāl šie noteikumi ir saderīgi ar minēto direktīvu.

17. Tomēr Direktīvas 2004/83 preambulas 9. apsvērumā Savienības likumdevējs precizē, ka "šī direktīva neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiska aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ".

9 — Spriedumā *M* (EU:C:2012:744) Tiesa ir norādījusi, ka faktiski bēgļa statusam un alternatīvās aizsardzības statusam raksturīgās tiesības atšķiras (92. punkts). Tomēr ir jānorāda, ka Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 13. decembra Direktīva 2011/95/ES par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu (OV L 337, 9. lpp.), ar kuru ir pārstrādāta Direktīva 2004/83, ir novērstas esošās atšķirības attiecībā uz bēgļiem un alternatīvās aizsardzības saņēmējiem piešķirtajām tiesībām piekļūt veselības aprūpei (30. pants). Tomēr šāda atšķirība nav novērsta attiecībā uz sociālo aizsardzību (29. pants).

2) Harta

18. Saskaņā ar Hartas 4. pantu "nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem".

19. Turklāt saskaņā ar šīs Hartas 19. panta 2. punktu "nevienu nedrīkst pārvietot, izraidīt vai izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs".

B – *Beļģijas tiesības*

1) 1980. gada 15. decembra Likums par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu

20. 1980. gada 15. decembra Likuma par ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos, apmešanos uz dzīvi un izraidīšanu [10] mērķis ir transponēt Direktīvu 2004/83/EK Beļģijas tiesību sistēmā.

21. Minētā likuma 9.b pantā ir precizēti nosacījumi, lai piešķirtu uzturēšanās atļauju medicīnisku iemeslu dēļ. Tā 1. punkts ir formulēts šādi:

"Ārvalstnieks, kurš uzturas Beļģijā, kurš pierāda savu identitāti saskaņā ar 2. pantu un kuram ir tāda slimība, kas ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai viņa fiziskajai integritātei vai rada reālu risku piedzīvot necilvēcīgu vai pazemojošu attieksmi, ja viņa izcelsmes valstī vai valstī, kurā viņš uzturas, vispār nav pieejama atbilstoša ārstēšana, var lūgt ministram vai tā pilnvarotajai personai atļauju uzturēties Karalistē.

Pieteikums jāiesniedz, nosūtot ierakstītu vēstuli ministram vai viņa pilnvarotajai personai, un jānorāda ārvalstnieka faktiskās dzīvesvietas adrese Beļģijā.

Nosūtot pieteikumu, ārvalstnieks arī sniedz visu attiecīgo jaunāko informāciju par savu slimību un atbilstošas ārstēšanas iespējām un tās pieejamību savā izcelsmes valstī vai valstī, kurā viņš uzturas.

Viņš iesniedz medicīnisko izziņu, kādu ir paredzējis Karalis ar dekrētu, kuru ir pieņēmusi Ministru padome. Šajā medicīniskajā izziņā, kas ir izsniegta mazāk nekā trīs mēnešus pirms pieteikuma iesniegšanas, norāda slimību, tās smaguma pakāpi un par nepieciešamu atzīto ārstēšanu.

[Pirmajā daļā] noteikto risku, ārstēšanas iespējas, tās pieejamību viņa izcelsmes valstī vai viņa dzīvesvietas valstī un slimību, tās smaguma pakāpi un par nepieciešamu atzīto ārstēšanu, kam ir jābūt norādītiem medicīniskajā izziņā, novērtē ārsts ierēdnis vai ārsts, kuru ir iecēlis ministrs vai tā pilnvarotā persona, kurš sniedz atzinumu šajā jautājumā. Šis ārsts, ja viņš uzskata par vajadzīgu, var izmeklēt ārvalstnieku un lūgt ekspertiem sniegt papildu atzinumu.

[..]"

10 — Likums, kurā grozījumi izdarīti ar 2006. gada 15. septembra likumu (turpmāk tekstā – "1980. gada 15. decembra likums").

22. Savukārt šā likuma 48/4. pantā ir precizēti nosacījumi alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanai [11]. Ar to ir transponēts Direktīvas 2004/83 preambulas 2. panta e) punkts, 15. un 17. pants, un tajā ir sniegts šāds precizējums:

"1. Alternatīvās aizsardzības statuss tiek piešķirts ārvalstniekam, kuru nevar uzskatīt par bēgli un kurš nevar atsaukties uz 9.b pantu, un attiecībā uz kuru ir nopietns pamats uzskatīt, ka, ja viņš tiktu izraidīts atpakaļ uz savu izcelsmes valsti vai ja bezvalstnieks atgrieztos savas agrākās pastāvīgās dzīvesvietas valstī, tam draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kas norādīts 2. punktā, un kurš nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt šīs valsts aizsardzību, ja vien uz viņu nav attiecināmas 55/4. pantā paredzētās izņēmuma klauzulas.

2) Būtisks kaitējums ir:

a) nāves sods vai tā izpilde, vai

b) pieteikuma iesniedzēja spīdzināšana vai necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana vai izturēšanās viņa izcelsmes valstī, vai

c) smagi un individuāli draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā."

2) 1987. gada 27. februāra Likums par invaliditātes pabalstiem

23. Saskaņā ar 1987. gada 27. februāra Likuma par invaliditātes pabalstiem (turpmāk tekstā – " 1987. gada 27. februāra likums") 1. un 2. pantu personas ar invaliditāti var saņemt ienākuma aizstāšanas vai integrācijas pabalstu vai arī viņiem var tikt piešķirts pabalsts par veciem cilvēkiem sniegto atbalstu.

24. Minētā līguma 4. panta 1. punktā ir noteikts šādi:

"Pabalsti, kas ir paredzēti 1. pantā, var tikt piešķirti vienīgi personai, kuras reālā dzīvesvieta ir Beļģijā un kura ir:

1° Beļģijas valstspiederīgais;

2° Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis;

3° Marokas, Alžīrijas vai Tunisijas valstspiederīgais, kas atbilst Regulā (EEK) Nr. 1408/71 paredzētajiem nosacījumiem [[12]];

4° bezvalstnieks, kuram ir piemērojama 1954. gada 28. septembrī Ņujorkā parakstītā un ar 1960. gada 12. maija likumu apstiprinātā Konvencija par bezvalstnieku statusu;

5° [1980. gada 15. decembra likuma] 49. pantā minētais bēglis;

[..]."

11 — Personai, kurai ir piešķirts alternatīvās aizsardzības statuss, ir tiesības saņemt uzturēšanās atļauju uz vienu gadu, kas ir jāatjauno piecus gadus [pēc kārtas]. Pārsniedzot piecu gadu laikposmu, attiecīgajai personai saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 49/2. panta 2. un 3. punktu var tikt piešķirta uzturēšanās atļauja uz nenoteiktu laiku.

12 — Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenēm, kas pārvietojas Kopienā, redakcijā, kura grozīta un atjaunināta ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.).

25. Karalis ar Karaļa 2009. gada 9. februāra dekrētu no 2007. gada 12. decembra ir paplašinājis šīs tiesību normas piemērošanas jomu, attiecinot to uz iedzīvotāju reģistrā reģistrētiem ārvalstniekiem.

II – **Pamatlietas faktiskie apstākļi**

A – *Uzturēšanās atļaujas medicīnisku iemeslu dēļ piešķiršanas procedūra saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu*

26. 2006. gada 4. janvārī *M. M'Bodj* iesniedza patvēruma pieteikumu Imigrācijas departamentā, kas minēto pieteikumu atzina par nepieņemamu, jo tas esot bijis acīmredzami nepamatots.

27. *M. M'Bodj*, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu, 2007. gada 24. augustā iesniedza pieteikumu, lai saņemtu uzturēšanās atļauju medicīnisku iemeslu dēļ. Viņam ir būtiska acs invaliditāte, kuru viņš esot ieguvis uzbrukumā patvēruma meklētājiem Sarkanā Krusta centrā, kurā viņš bija izmitināts. Sākotnēji Imigrācijas departaments šo pieteikumu atzina par nepieņemamu, bet 2008. gada 19. septembrī, beidzoties tiesvedībai, to apmierināja. Tādējādi *M. M'Bodj* tika reģistrēts ārvalstnieku reģistrā.

28. 2010. gada 17. maijā saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 9. un 13. pantu viņam tika izsniegta uzturēšanās atļauja uz nenoteiktu laiku.

B – *1987. gada 27. februāra likuma 4. pantā paredzētā invaliditātes pabalstu piešķiršanas procedūra*

29. 2009. gada 19. februārī kompetentās iestādes apmierināja *M. M'Bodj* pieteikumu par invaliditātes medicīnisku atzīšanu, kas ļauj viņam izmantot sociālās priekšrocības un nodokļu atvieglojumus.

30. 2009. gada 21. aprīlī tajā pašā tiesvedībā, kuru *M. M'Bodj* uzsāka saistībā ar uzturēšanās atļaujas saņemšanu, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu, viņš iesniedza pieteikumu ienākumu aizstāšanas pabalstam un integrācijas pabalstam. 2009. gada 5. oktobrī šis pieteikums tika noraidīts, jo ieinteresētā persona neatbilda 1987. gada 27. februāra likuma 4. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, proti, ka šie pabalsti tiek piešķirti tikai Beļģijas valstspiederīgajiem, Savienības pilsoņiem, Alžīrijas, Marokas un Tunisijas valstspiederīgajiem, kā arī bezvalstniekiem un bēgļiem.

31. *M. M'Bodj* 2009. gada 31. decembrī šo lēmumu pārsūdzēja *Tribunal du travail de Liège* [Lježas Darba lietu tiesā]. Izskatot viņa prasību, minētā tiesa vispirms konstatēja, ka trešo valstu valstspiederīgajiem ar invaliditāti neatkarīgi no tā, vai viņi ir bēgļi vai arī ir saņēmuši uzturēšanās atļauju medicīnisku iemeslu dēļ, ir starptautiskās aizsardzības statuss saskaņā ar Direktīvu 2004/83, kas uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt minētajām personām tādu pašu sociālo atbalstu, kāds ir paredzēts valsts pilsoņiem.

32. Tādējādi *Tribunal du travail de Liège* vēlas noskaidrot, vai 1987. gada 27. februāra likuma 4. pants ir saderīgs it īpaši ar Beļģijas konstitūcijā garantētajiem vienlīdzības un nediskriminācijas principiem, tāpēc tā uzdeva prejudiciālu jautājumu *Cour constitutionnelle*.

33. Savukārt *Cour constitutionnelle*, izskatot šo prejudiciālo jautājumu, vēlas noskaidrot, vai trešo valstu valstspiederīgajiem ar invaliditāti ir jānodrošina vienlīdzīga attieksme neatkarīgi no tā, vai šiem pēdējiem ir piešķirts bēgļa statuss vai izsniegta uzturēšanās atļauja medicīnisku iemeslu dēļ. Tādējādi tā vaicā, vai šāda uzturēšanās atļauja, kas izsniegta, pamatojoties uz necilvēcīgas izturēšanās risku prasītāja veselības stāvokļa dēļ un tāpēc, ka izcelsmes valstī nav nodrošināta attiecīga ārstēšana, attiecas uz alternatīvo aizsardzību, kas garantēta ar Direktīvu 2004/83.

34. No lietas materiāliem, kā arī debatēm tiesas sēdē izriet, ka šajā jautājumā starp valsts iestādēm ir domstarpības.

35. Attiecībā uz tiesu iestādēm no *Tribunal du travail de Liège* uzdotā prejudiciālā jautājuma formulējuma skaidri izriet, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kurš likumīgi uzturas Beļģijā, pamatojoties uz uzturēšanās atļauju, kas izsniegta saskaņā ar 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu, ir alternatīvās aizsardzības statuss. Šī tiesa atsaucas uz *Cour constitutionnelle* spriedumu, kurā ir apstiprināts, ka "ar 1980. gada 15. decembra likuma 9.b un 48/4. pantu Beļģijas tiesībās ir transponēts [minētās direktīvas] 15. pants" [13].

36. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka šī likuma, kura mērķis ir transponēt Direktīvu 2004/83 Beļģijas tiesībās [14], sagatavošanas darbos valsts likumdevējs ir norādījis šādi:

"Ārvalstniekam, kurš cieš no slimības, kas ir saistīta ar reāliem draudiem viņa dzīvībai vai fiziskajai integritātei, vai slimības, kas ir saistīta ar reālu risku ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, ja viņa izcelsmes valstī vai valstī, kurā viņam ir tiesības uzturēties, nav pieejama atbilstoša ārstēšana, ir piemērojams Direktīvas [2004/83] 15. panta b) punkts saskaņā ar [ECT] judikatūru (necilvēcīga vai pazemojoša attieksme)."

37. *Cour constitutionnelle* tiesvedībā *Conseil des ministres* [Ministru Padome] uzskata, ka uzturēšanās legalizēšana medicīnisku iemeslu dēļ "ir izslēgta no alternatīvās aizsardzības", jo tā ir paredzēta 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantā, kas ir īpašs noteikums. Tā uzskata, ka uz uzturēšanās atļauju attiecas ECPAK 3. pants. Turklāt tā norāda, ka Vispārējā bēgļu un bezvalstnieku lietu komisariāta [*Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides*] noteiktā procedūra ir atšķirīga procedūra, jo par tās īstenošanu ir atbildīga Iekšlietu ministrija un Ārvalstnieku birojs.

38. Tādējādi *Cour constitutionnelle* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [..] Direktīvas 2004/83 [..] 2. panta e) un f) punkts, 15., 18., 28. un 29. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ne tikai personai, kurai, pamatojoties uz tās pieteikumu, neatkarīga dalībvalsts iestāde ir piešķīrusi alternatīvo aizsardzības statusu, ir jābūt tiesīgai uz šīs direktīvas 28. un 29. pantā paredzēto sociālo aizsardzību un veselības aprūpi, bet arī ārvalstniekam, kuram dalībvalsts administratīvā iestāde ir atļāvusi uzturēties šīs dalībvalsts teritorijā un kurš cieš no tādas slimības, kas ir saistīta ar reālu risku viņa dzīvībai vai viņa fiziskajai integritātei vai reālu necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās risku, ja viņa izcelsmes valstī vai dzīvesvietas valstī vispār nav pieejama atbilstoša ārstēšana?

2) Ja uz pirmo prejudiciālo jautājumu ir sniedzama atbilde, kas paredz, ka abu aprakstīto kategoriju personām ir jābūt tiesīgām uz šīs pašas direktīvas 20. panta 3. punktā, 28. panta 2. punktā un 29. panta 2. punktā paredzēto sociālo aizsardzību un veselības aprūpi, vai tie ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstīm uzliktais pienākums ņemt vērā mazāk aizsargātu personu, piemēram, invalīdu, īpašo situāciju nozīmē, ka tām ir jāpiešķir 1987. gada 27. februāra Likumā par invaliditātes pabalstiem paredzētie pabalsti, ņemot vērā, ka, pamatojoties uz 1976. gada 8. jūlija Konstitutīvo publisko sociālās aprūpes centru likumu, saistībā ar invaliditāti var tikt piešķirta sociālā palīdzība?"

39. Pamatlietas dalībnieki, Beļģijas, Vācijas, Grieķijas un Francijas valdības, kā arī Komisija iesniedza savus apsvērumus.

13 — Skat. 2009. gada 26. novembra spriedumu Nr. 193/2009, B.3.1. Skat. arī 2013. gada 21. marta spriedumu Nr. 43/2013, B.4.1.

14 — *Document parlementaire, chambre*, 2005–2006, DOC 51-2478/001, 9. lpp.

III – **Analīze**

40. Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā Tiesai jautā, vai trešās valsts valstspiederīgais, kurš cieš no smagas slimības un kuram, atgriežoties savā izcelsmes valstī, draud reāls risks ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, jo šajā valstī netiek nodrošināta atbilstoša ārstēšana, ir jāuzskata par "personu, kas ir tiesīga uz alternatīvo aizsardzību" Direktīvas 2004/83 2. panta e) punkta izpratnē.

41. Atgādināšu, ka saskaņā ar šo noteikumu "persona, kas ir tiesīga uz alternatīvo aizsardzību", ir persona, attiecībā uz kuru ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, tai draudētu reāls risks ciest būtisku kaitējumu, kā noteikts šīs direktīvas 15. pantā, un šī persona nevar vai šāda riska dēļ nevēlas pieņemt minētās valsts aizsardzību.

42. Direktīvas 2004/83 15. pantā ir noteikti triju veidu būtiski kaitējumi, tostarp b) punktā ir minēta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās pret pieteikuma iesniedzēju viņa izcelsmes valstī.

43. Jautājums, kuru iesniedzējtiesa ir uzdevusi Tiesai, rodas, ciktāl šī tiesību norma "būtībā atbilst ECPAK 3. pantam", kā uz to ir norādījusi Tiesa spriedumā *Elgafaji*[15] un kā tas izriet no Direktīvas 2004/83[16] sagatavošanas darbiem.

44. No ECT judikatūras izriet, ka ciešanas, kuras rada dabīgi radusies fiziska vai garīga slimība, var izraisīt necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos ECPAK 3. panta izpratnē, ja tā saasinās vai var saasināties tādas darbības vai ārstēšanas rezultātā, kas it īpaši izriet no ieslodzījuma apstākļiem, izraidīšanas vai citiem pasākumiem, par kuru īstenošanu var uzskatīt par atbildīgām valsts iestādes[17].

45. Tādējādi tādos ļoti ārkārtējos apstākļos, kādi ir aprakstīti spriedumā lietā *D.* pret Apvienoto Karalisti[18], ECT ir nospriedusi, ka izraidīšanas lēmuma izpilde ar AIDS slimai personai gadījumā, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, būtu ECPAK 3. panta pārkāpums, jo tai draudētu reāls risks nomirt ārkārtīgu ciešanu apstākļos. ECT savā spriedumā ir ņēmusi vērā, ka attiecīgā persona bija progresējušas slimības posmā un ka medicīnisko procedūru strauja pārtraukšana uzņēmējā valstī un atbilstīgas ārstēšanas, kā arī jebkāda veida psiholoģiskā atbalsta un sociālās palīdzības nesniegšana paātrinātu attiecīgās personas nāvi un radītu tai lielas fiziskas un garīgas ciešanas[19].

46. ECT ir norādījusi, ka tā rīkojas pietiekami elastīgi, piemērojot ECPAK 3. pantu situācijās, kurās risks, ka ieinteresētā persona galamērķa valstī tiks pakļauta prettiesiskai rīcībai, izriet no faktoriem, par kuriem tieši vai netieši nevar vainot šo valstu valsts iestādes, vai arī faktoriem, aplūkojot tos atsevišķi, ar kuriem pašiem par sevi netiek pārkāpti šī panta noteikumi[20]. Tātad šādā gadījumā, ņemot vērā par primāriem atzītus humānus apsvērumus, Līgumslēdzējas valstis nevar īstenot izraidīšanas lēmumu, citādi tās var tikt atzītas par atbildīgām saskaņā ar ECPAK 3. pantu[21].

15 — C-465/07, EU:C:2009:94, 28. punkts.

16 — Skat. Eiropas Savienības Padomē prezidējošās valsts 2002. gada 25. septembra paziņojumu Imigrācijas, robežu un patvēruma jautājumu stratēģiskajai komitejai, 12148/02, 5. lpp.

17 — ECT 2014. gada 27. februāra spriedums lietā *Josef* pret Beļģiju, Nr. 70055/10, 118. punkts. Tomēr ECT atgādina, ka saskaņā ar tās judikatūru trešo valstu valstspiederīgie, kuriem tiek piemērots izraidīšanas pasākums, principā nevar lūgt piešķirt tiesības uzturēties līgumslēdzējas valsts teritorijā, lai turpinātu saņemt atbalstu un medicīniskos, sociālos un citus tās dalībvalsts sniegtos pakalpojumus, kas piemēro izraidīšanu. Tas, ka līgumslēdzējas valsts veiktās izraidīšanas gadījumā pieteikuma iesniedzēja stāvoklis var būtiski pasliktināties un it īpaši būtiski samazināties viņa mūža ilgums, nav pietiekams [iemesls], lai konstatētu ECPAK 3. panta pārkāpumu.

18 — ECT spriedums lietā *D.* pret Apvienoto Karalisti, *CEDH* 1997-III.

19 — Turpat (51.–54. punkts).

20 — Turpat (49. punkts).

21 — Tomēr iepriekš minētajā spriedumā lietā *Josef* pret Beļģiju ECT ir precizējusi, ka šāda situācija var rasties tikai saistībā ar primāriem humāniem apsvērumiem, tādējādi tā atsaucas uz lietām, kurās ir pasludināts tās spriedums lietā *N.* pret Apvienoto Karalisti ((Lielā palāta) Nr. 26565/05, *CEDH* 2008-III) un 2012. gada 20. marta spriedums lietā *Yoh-Ekale Mwanje* pret Beļģiju (Nr. 10486/10). Šajās lietās prasītāji bija arī AIDS slimnieki. Tomēr ECT ir atzinusi, ka viņu izraidīšanu nevarēja apstrīdēt, pamatojoties uz ECPAK 3. pantu, ciktāl izraidīšanas brīdī viņu veselības stāvoklis bija stabils, viņi nebija "kritiskā stāvoklī" un varēja ceļot.

47. Iesniedzējtiesa būtībā Tiesai vaicā, vai salīdzināmos apstākļos var atsaukties uz Direktīvas 2004/83 15. pantā minēto "būtiska kaitējuma" jēdzienu un tādējādi pamatot alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanu.

48. Es neuzskatu, ka uz personu, kas cieš no smagas slimības, šī iemesla dēļ var tikt attiecināta šīs direktīvas piemērošanas joma.

49. Lai arī noteiktos īpašos apstākļos slimības radītās ciešanas var izraisīt necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, tomēr nav izpildīts viens no būtiskajiem alternatīvās aizsardzības piešķiršanas kritērijiem, proti, nav identificēta persona, kas rada draudus un pret ko ir jānodrošina aizsardzība.

50. Kopējā Eiropas patvēruma sistēma ir balstīta uz nepieciešamību personām, kuras bīstas, ka tās var tikt vajātas rases, reliģijas, tautības, politisku uzskatu vai piederības sociālajai grupai dēļ, vai arī personām, kurām viņu izcelsmes valstī draud būtisks kaitējums, nodrošināt aizsardzību, kuru viņu valsts nenodrošina vai vairs nespēj nodrošināt, jo tā ar nolūku veicina šādas darbības vai arī nerīkojas vispār.

51. Tātad dalībvalsts noteiktajai starptautiskās aizsardzības – bēgļu statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa – piešķiršanas sistēmai ir īpašs mērķis un tajā ir izveidots īpašs aizsardzības mehānisms [22], kas paredz, ka ir jāizpilda divi būtiski nosacījumi. Pirmais [nosacījums] ir, ka ieinteresētajai personai, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, draud risks ciest no vajāšanas vai būtiska kaitējuma. Otrais [nosacījums] ir, ka minētā valsts ir tieši vai netieši atbildīga par šo draudu esamību. Tātad bēgļa statusa vai alternatīvās aizsardzības statusa priekšrocības ir paredzētas tikai tādos gadījumos, kad izcelsmes valsts varas iestādes nav iesaistījušās šīs aizsardzības nodrošināšanā vai nu tāpēc, ka tās īsteno vajāšanu, vai arī tāpēc, ka tās veicina vai piecieš vajāšanu, kuru īsteno kaujinieki vai citas privātas grupas.

52. Šiem diviem nosacījumiem ir izšķiroša nozīme starptautiskās aizsardzības piešķiršanā, jo tie pamato personas bailes un izskaidro tās nespēju vai atteikšanos izmantot savas izcelsmes valsts aizsardzību.

53. Runājot par alternatīvās aizsardzības piešķiršanu, šie divi nosacījumi tieši izriet no Direktīvas 2004/83 2. panta e) punkta formulējuma. Proti, Savienības likumdevējs nepārprotami ir precizējis, ka "persona, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību", ir persona, kurai ne tikai draud reāls risks ciest būtisku kaitējumu, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, kā tas ir noteikts šās direktīvas 15. pantā, bet, ņemot vērā šo risku, tā arī nespēj vai atsakās pieņemt šīs valsts aizsardzību.

54. Turklāt šajā pantā "būtiska kaitējuma" jēdziens ir definēts kā darbības vai apstākļi, par kuriem izcelsmes valsts varas iestādes ir tieši vai netieši atbildīgas.

55. Minētās direktīvas 15. pants ir jālasa kopā ar tās 6. pantu.

56. Kā minēts, Direktīvas 2004/83 15. pantā likumdevējs ir definējis būtiska kaitējuma materiālos priekšnosacījumus. Tas ir nāves sods vai tā izpilde, attiecīgās personas spīdzināšana vai necilvēcīga pazemojoša izturēšanās pret viņu, necilvēcīga vai pazemojoša sodīšana izcelsmes valstī, un smagi un individuāli draudi viņa dzīvībai vai veselībai plaši izplatītas vardarbības dēļ starptautisku vai iekšēju bruņotu konfliktu gadījumā. Šāda rīcība ietver attiecīgā dalībnieka tīšu nodomu nodarīt īpaši lielas fiziskas vai garīgas ciešanas.

22 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Diakité* (C-285/12, EU:C:2014:39, 24. punkts).

57. Savukārt Direktīvas 2004/83 6. pantā ir definēts personīgais elements, jo tajā ir noteikti "vajāšanas vai smaga [būtiska] kaitējuma dalībnieki". Tādējādi Savienības likumdevējs tieši norāda, ka šīs direktīvas 15. pantā minētos būtiskos kaitējumus nodara valsts, partijas vai organizācijas, kas kontrolē valsti vai būtisku tās teritorijas daļu, nevalstiski dalībnieki, ja var pierādīt, ka valsts, partijas vai organizācijas, kas nodrošina tās kontroli, nespēj vai nevēlas nodrošināt aizsardzību pret vajāšanu vai būtisku kaitējumu.

58. Lai personu varētu uzskatīt par tiesīgu saņemt alternatīvo aizsardzību, nav tātad pietiekami pierādīt, ka tai draud necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās, ja tā atgrieztos savā izcelsmes valstī, bet arī ir jāpierāda, ka šos draudus izraisa faktori, kuros tieši vai netieši ir vainojamas šīs valsts varas iestādes, vai arī šie draudi personai rodas tāpēc, ka tos izraisa vai arī tos piecieš tās valsts iestādes, kuras valstspiederīgā šī persona ir, vai arī draudus rada neatkarīgas grupas, pret kurām valsts iestādes nespēj nodrošināt saviem pilsoņiem efektīvu aizsardzību.

59. Tomēr, kā savos apsvērumos ir norādījusi Francijas valdība, gadījumā, ja persona, kurai veselības stāvokļa dēļ ir nepieciešama medicīniskā aprūpe un kura nevarētu saņemt atbilstošu ārstēšanu savā izcelsmes valstī, necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās draudi, ja tā atgrieztos minētajā valstī, nav saistīti ar valsts iestāžu vai nevalstisku organizāciju tīšu darbību vai bezdarbību. Citiem vārdiem sakot, šajā lietā nav izpildīts viens no būtiskajiem kritērijiem, lai atzītu Direktīvas 2004/83 6. pantā minētās alternatīvās aizsardzības priekšrocības, proti, izcelsmes valsts varas iestāžu tieša vai netieša atbildība par būtisku kaitējumu, pret kuru ir jānodrošina aizsardzība.

60. Šādos apstākļos dalībvalsts piešķirtā aizsardzība neatbilst nepieciešamībai nodrošināt starptautisko aizsardzību šīs direktīvas 2. panta a) punkta izpratnē un tādējādi neattiecas uz kopējo Eiropas patvēruma sistēmu.

61. Saskaņā ar minētās direktīvas 2. panta g) punkta beigām [23] runa ir par "cita veida aizsardzību", kas neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Šī aizsardzība tiek piešķirta citu iemeslu dēļ, pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu, līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ atbilstoši ECPAK 3. pantam un Hartas 4. pantam un 19. panta 2. punktam. Necilvēcīgo izturēšanos var veidot šajā pēdējā gadījumā uzņemošās dalībvalsts pieņemts lēmums par ieinteresētās personas izraidīšanu kopā ar atbilstīgas medicīniskas aprūpes neesamību izcelsmes valstī.

62. Tomēr Savienības likumdevējs no Direktīvas 2004/83 piemērošanas jomas skaidri vēlējies izslēgt situācijas, kuru pamatā ir humāni iemesli.

63. Direktīvas 2004/83 preambulas 9. apsvērumā tas skaidri ir precizējis, ka "[minētā direktīva] neattiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem vai bezvalstniekiem, kam atļauts palikt dalībvalstu teritorijā ne tādēļ, ka viņiem nepieciešama starptautiska aizsardzība, bet pamatojoties uz diskrecionāri pieņemtu lēmumu līdzjūtības vai humānu iemeslu dēļ" [24].

64. Turklāt saistībā ar 15. panta b) punktu ir interesanti atsaukties uz Direktīvas 2004/83 sagatavošanas darbiem [25], kuros Savienības likumdevējs sniedz šādu precizējumu:

"Tomēr, ja b) punktā būtu jāiekļauj visa [ECT] judikatūra attiecībā uz ECPAK 3. pantu, būtu jāiekļauj tikai uz humāniem iemesliem balstītas lietas, piemēram, lieta *D* pret Apvienoto Karalisti (1997), kas ir pazīstama arī ar nosaukumu *Saint-Kitts*.

23 — Kā ir norādījusi Tiesa spriedumā *B* un *D* (C-57/09 un C-101/09, EU:C:2010:661), no Direktīvas 2004/83 2. panta g) punkta beigām izriet, ka tai pretrunā nav tas, ka persona lūdz tai nodrošināt "cita veida aizsardzību", kas neietilpst [minētās direktīvas] piemērošanas jomā (116. punkts).

24 — Direktīva 2004/83, tāpat kā 1951. gada 28. jūlijā Ženēvā parakstītā Konvencija par bēgļu statusu ir balstīta uz principu, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem uzņēmējas dalībvalstis var piešķirt valsts aizsardzību, kas personām, kurām ir atteikts bēgļa statuss saskaņā ar minētās direktīvas 12. panta 2. punktu, dod tiesības uzturēties attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

25 — Skat. Eiropas Savienības Padomē prezidējošās valsts 2002. gada 25. septembra paziņojumu Imigrācijas, robežu un patvēruma jautājumu stratēģiskajai komitejai, 12148/02, 6. lpp.

Lai arī lietā *Saint Kitts* nepietiekama piekļuve attīstītai veselības sistēmai, kā arī attiecīgas aprūpes neesamība pašas par sevi nav uzskatāmas par spīdzināšanu vai necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, izraidīšana uz šo valsti, kurā ir draudi attiecīgās personas dzīvībai, šādi tika kvalificēta.

Līdz ar to, lai alternatīvās aizsardzības sistēmā netiktu izskatītas lietas, kuru pamatā ir humāni iemesli, kas nekad nav bijis [Direktīvas 2004/83] mērķis, prezidējošā valsts ierosina ierobežot b) punkta piemērošanas jomu, pasludinot, ka *izcelsmes valstī ir jābūt* reālam riskam ciest spīdzināšanu vai necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos" [26].

65. Lai arī, kā Tiesa ir norādījusi spriedumā *Elgafaji* [27], Direktīvas 2004/83 15. panta b) punkts "būtībā atbilst ECPAK 3. pantam" [28], Savienības likumdevējs tomēr ir noteicis, ka tās piemērošanas jomā ietilpst tikai tāda izturēšanās pret pieteikuma iesniedzēju "*viņa izcelsmes valstī*" [29], kas ietver šīs valsts varas iestāžu tiešu vai netiešu atbildību. Tādējādi ar starptautiskās aizsardzības sistēmu un it īpaši alternatīvās aizsardzības statusa piešķiršanu ir izveidots konkrēts un īpašs [30] aizsardzības mehānisms, kurā ir paredzēti atšķirīgi pienākumi no tiem, kas Līgumslēdzējām valstīm jāpilda saskaņā ar ECPAK 3. pantu.

66. Tātad, ņemot vērā šos faktorus, es uzskatu, ka Direktīvas 2004/83 2. panta e) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to ir pretrunā tas, ka par "personu, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību", dalībvalsts uzskata trešās valsts valstspiederīgo, kurš cieš no smagas slimības un kuram draud reāls risks ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, ja viņš atgriežas savā izcelsmes valstī, jo viņa valstī nav nodrošināta atbilstoša ārstēšana.

67. Tātad tāda uzturēšanās atļauja, kas, pamatojoties uz 1980. gada 15. decembra likuma 9.b pantu, tika izsniegta *M. M'Bodj*, nevar būt starptautiskās alternatīvās aizsardzības veids šīs direktīvas 2. panta e) punkta izpratnē.

68. Tā arī nevar būt "labvēlīgāks noteikums" minētās direktīvas 3. punkta izpratnē.

69. Lai arī saskaņā ar šo tiesību normu dalībvalstis var ieviest vai saglabāt labvēlīgākus noteikumus, lai galvenokārt izlemtu, kādas personas izpilda bēgļa statusa piešķiršanas nosacījumus vai kādai personai var piešķirt alternatīvās aizsardzības statusu, tomēr šīm normām ir jābūt saderīgām ar Direktīvu 2004/83 [31].

70. Tikko izklāstīto iemeslu dēļ tas, ka dalībvalsts ir piešķīrusi alternatīvās aizsardzības statusu personai, kas ir tādā situācijā kā *M. M'Bodj*, nebūtu saderīgs ar šī dokumenta noteikumiem un mērķi.

71. Ņemot vērā ierosināto atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

26 — Mans izcēlums.

27 — EU:C:2009:94.

28 — Turpat (28. punkts).

29 — McAdam, J., "The Qualification Directive: An Overview", *The Qualification Directive: Central Themes, Problem Issues, and Implementation in Selected Member States*, Wolf Legal Publishers, Nimègue, 2007, 19. lpp.

30 — Šajā ziņā skat. spriedumu *Diakité* (EU:C:2014:39, 24. punkts).

31 — Šajā ziņā skat. Tiesas apsvērumus spriedumā *B* un *D* (EU:C:2010:661, 114.–120. punkts).

IV – **Secinājumi**

72. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai *Cour constitutionnelle* atbildēt šādi:

Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/83/EK par obligātajiem standartiem, lai kvalificētu trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kā bēgļus vai kā personas, kam citādi nepieciešama starptautiska aizsardzība, šādu personu statusu un piešķirtās aizsardzības saturu, 2. panta e) punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam pretrunā ir tas, ka "par personu, kas tiesīga uz alternatīvo aizsardzību", dalībvalsts atzīst trešās valsts valstspiederīgo, kurš cieš no smagas slimības un kuram rodas reāli draudi ciest necilvēcīgu vai pazemojošu izturēšanos, ja viņu nosūta uz viņa izcelsmes valsti, jo viņa valstī netiek nodrošināta atbilstīga ārstēšana.